

Душан
КОВАЧЕВИЋ

ПРОФЕСИОНАЛАЦ

Хиџноза једне љубави

**И НАЈНОВИЈА ДРАМА
УДОВИЦА ЖИВОГ ЧОВЕКА**

ДРАМЕ 5

Copyright © 2024, Душан Ковачевић
Copyright © овог издања 2024, ЛАГУНА

ПРОФЕСИОНАЛАЦ

Садржај

ПРОФЕСИОНАЛАЦ	9
ХИПНОЗА ЈЕДНЕ ЉУБАВИ	63
УДОВИЦА ЖИВОГ ЧОВЕКА	127
О писцу	193

ПРОФЕСИОНАЛАЦ

Тужна комедија, по Луки

ЛИЦА:

ЈА – Теодор Теја Крај

ЛУКА ЛАБАН – професионалац

МАРТА – секретарица

И један, сасвим нормалан, ЛУДАК.

Зовем се Теодор Крај. Моја мајка ме је звала Теја. И пријатељи су ме тако звали... док сам их имао. Моје име вам, вероватно, ништа не говори. Књижевник сам... Надам се да јесам... Имам четрдесет пет година. До сада сам објавио две књиге.

Књигу јесам и књигу приповедака. Дејресивно мало! А изгледам као да сам написао двадесет романа. Величанствено лоше.

ГДЕ СУ МОЈЕ НЕНАПИСАНЕ КЊИГЕ?

Прича која следи је невероватна, али истинита. И одговор је на то непријатно питање.

Овај рукопис исписујем у једном даху, право у машину, онако како се све одијрало. Сусрет са тим човеком променио је цео мој дивши живот. Да ли је моуће да вам неко промени дивши живот? Моуће је! Како је то моуће? Лейо, ако имате среће и памети као ја.

Седео сам у својој канцеларији и прелиставао прицеле рукописе. Збирке јесам, збирке приповедака,

збирке романа, збирке њуџоиса, збирке сећања... Већина њих шкратошина нуђена је и друћим издавачким кућама. Знао сам све садржаје најамеј, јер су ми их њијани њисци њрејричавали њо кафанама. Од дана кад сам њостјао ѡавни и одјоворни уредник нисам усјео да вечерам, а да уз вечеру не „ѡоједем“ и једно свеже, ѡенијално дело... А ѡелефон је ујорно звонио. Нисам дизао слушалицу, јер сам знао да ми се јавља неко од скридомана. Мислио сам, бар данас, на данашњи дан, не морам да се нервирам. Међуѡим, ѡелефон је звонио без ѡресѡанка. И звонио би ѡео дан, да нисам дијао слушалицу.

ЈА: Хало? Да... Да...

(Био сам, наравно, у ѡраву. Јављао ми се ѡисац која сам дубоко ѡрезирао и чијеј имена сам се ѡадио. О њејовим књијама сам мислио, ѡворио и ѡисао све најјоре... Али сад, на овом радном месѡу, Ја нисам био ѡривајино Ја, Ја сам сад овде Неко која је Неко именовано исјред Некоја да о Нечему дрине и води рачуна. И ѡоред неѡисивој ѡађења, ѡокушао сам да разјоварам смирено. Међуѡим...)

ЈА: Да... Јесте, ја сам... Па, молим вас, како то можете поново да ме питате? Ваша књига је одбијена пре него што сам ја дошао на ово место. Ја сам овде, као што вам је познато, непунa два месеца, а књига вам је одбијена, као што вам је такође познато, пре пет месеци... Шта сте рекли? Зашто употребљавам реч „одбијена“? Та реч вас вређа... Па, добро, књига вам није у издавачком плану и програму за наредну

годину. Да ли вам се тако више свиђа? Ја сам безобразан? Ја сам безобразан? А шта мислите, како сам могао да прочитам књигу која вам је враћена пре пет месеци? Није вам враћена? А коме сте је предали? Па, изволите, тражите је од њега... Он вам је рекао да је код мене? Лаже. Реците му да лаже...

(И док сам слушао хисторичан, прединфарктни џас, сиремајући се да одговорим истом мером и преснем слушалицу њако да му њукне дудна ойна крмећеј увеша, из суседне канцеларије се зачула прејласна џесма. Бивши уредник, смењен збој катасирофалној џословања, ојомињао је мене и целу кућу да је жив и да ће нам се кад-тад осветији. Пришао сам зиду и преснуо џесницом. Песма се мало сјишала, али је лудак из слушалице и даље вришијао. Да несрећа буде већа, џојрудила се моја секретарица Марја. Ушла је у канцеларију и џоверљиво ми се обрајила осврћући се према врајима, као да је неко џројони.)

МАРТА: Тражи вас неки човек.

(Климнуо сам џавом и руком дао знак да сачека, а онда сам, џројујавши џсовку, завршио џелефонску свађу.)

ЈА: Молим вас, обратите се ономе коме сте рукопис предали, ко је рукопис прочитао и ко га је одбио!

(Намерно сам најласио реч „одбио“ и преснуо слушалицу. Марја ме је џосмајрала сажаљивим, лејим и држним џојледом. Било ми је жао шјо је мене џој жао. Сачекала је да се мало смирим и одришем ознојено чело.)

МАРТА: Ви знате колики вам је притисак?

ЈА: Знам, Марта... али како да разговарам са човеком који је... безобразан, дрзак, прост, примитиван! И, и, како овом идиоту, што нас терорише прегласном песмом, да објасним...

МАРТА: Смирите се, молим вас.

(Пришла ми је, сјусјила ми руку на раме, пољегала ме и осмехнула се.)

МАРТА: Обећали сте ми да се данас нећете нервирати... Бар данас.

ЈА: Да... Како вам је ћерка?

МАРТА: Па, тако...

ЈА: Биће добро, видећете... Идемо ли на ручак? Закажите нам сто у неком добром ресторану. Где ви желите.

МАРТА: Не знам... Није ми до ручка.

ЈА: Обећали сте ми.

МАРТА: Да... Шта да кажем овоме?

ЈА: Ко ме?

МАРТА: Па, рекла сам вам, тражи вас неки човек.

ЈА: Који човек?

МАРТА: Не знам ко је. Нисам га до сада виђала. Мало чудно изгледа. Чини ми се да није писац.

ЈА: Јесте писац. Сигурно је писац, Марта. Сви данас пишу и нико више не личи на писца. Што мање личи на писца, то је више књига написао...

МАРТА: Немојте се нервирати.

ЈА: Да... Молим вас, реците му да нисам ту.

МАРТА: Већ сам му рекла, али ми је он рекао да зна да нисте ту, али да га ипак примите.

(Учинио ми се да је нисам добро чуо.)

ЈА: Шта вам је рекао?

МАРТА: Да га примите без обзира што нисте ту...
Каже, не долази због себе.

ЈА: А због кога долази?

МАРТА: Не знам... Носи неку ташну и повећи црни кофер.

ЈА: Ташну и повећи црни кофер?

МАРТА: Да.

ЈА: До сада су рукописе доносили у фасциклама.

МАРТА: Изгледа као неко ко је малопре допутовао возом... Можда је неки ваш рођак.

(Погледао сам је и истјој шренујка се изнервирао, јер очигледно није знала шта је рекла.)

ЈА: Неки мој рођак?

МАРТА: Да...

ЈА: Мало чудно изгледа, носи ташну и повећи црни кофер? То би, по вама, могао бити неки мој рођак?

МАРТА: Нисте ме разумели...

ЈА: Разумео сам вас, Марта, разумео сам вас. Ви само говорите оно што сви мисле. Човек може у овом граду да поживи стотину година и увек ће се наћи неко ко ће му поменути завичај. Све што ваља овде си стекао, све што не ваља – донео си...

МАРТА: Извините, нисам то хтела да кажем.

ЈА: Људи речима скривају мисли. Не знам ко је то рекао, али сам ја то на својој кожи осетио! Зашто би неки лудак био мој рођак?

МАРТА: Па, он ме је питао: Да ли је ту Теја? А ви сте ми рекли да вас је тако мајка звала.

ЈА: Питао вас је да ли је ту Теја?

МАРТА: Да.

ЈА: Неко му је рекао да ме је тако звала мајка... Нека уђе, а ви ме, молим вас, позовите на неки хитан састанак... И, немојте се љутити. Онај лудак ме изнервирао.

(Пољудио сам јој руку, она се осмехнула, окренула као балерина и елегантним кораком изишла. Подигао сам руке да протрешим кичму и душу... А онда је у канцеларију ушао старији човек, релативно добродржећи, у доужем браон мантилу, њажљиво очешљан и издријан, носећи у једној руци ташну, а у другој њовећи црни кофер. Застао је, погледао ме и пријатељски се осмехнуо.)

ЧОВЕК: Добар дан.

ЈА: Добар дан.

(Посматрао ме је као да смо пријатељи из детињства или блиски рођаци који се нису дуго видели. Марта је била у праву. Стварно је личио на рођака који је мало пре доуштовао возом. Стајао сам, трудећи се да се сећим ко је... Имам бар две хиљаде рођака. Већину нисам видео двадесет и више година. И сви нешто дележе, ишу, записују.)

ЈА: Изволите?

(Човек ме је иледао ћуићећи, а онда је слеіао раменима као да му је жао шііо іа овако сачекујем. Покушао сам да узвратим осмехом, међуштим, било је касно. Он се сїуужио и сасвим пїихо уїиїїао.)

ЧОВЕК: Ти не знаш ко сам ја?

ЈА: Не...

(Осмех му је сїао на канцеларијски зелени пїайисон. И ди ми іа жао, не знам зашїіо.)

ЧОВЕК: Не знаш?

ЈА: Не знам... Стварно ми је жао, али...

ЧОВЕК: Могу ли да спустим кофер?

ЈА: Наравно, зашто питате. Хоћете ли да седнете?

ЧОВЕК: Не.

(Сїусїїио је іовећи и очїїледно іоїшежи кофер, а онда ме іоїледао у очи. Тої пїренуїїка сам схваїїио да ми није ни пїријатїељ из младосїїи, ниїїи неки заборављени рођак.)

ЧОВЕК: Био сам убеђен да ме „познајеш“ бар две последње године... Бар толико... Међутим, видим...

ЈА: Да ви нисте...

ЧОВЕК: Пријатељ из војске?

(И он се насмејао, али са пїрисної Ти пїређе на Ви.)

ЧОВЕК: Сећате ли се те ваше приче: Пријатїељ из војске?

ЈА: Моје приче? Пријатїељ из војске?

ЧОВЕК: Да. О оном човеку који вам је пришао на улици, загрлио вас, пољубио и упитао: Виђаш ли

наше? А ти си стајао, исто као сад, и питао се у себи: Које наше? Човек се снуждио, као ја сад, и рекао: Па, наше из војске. А теби је лакнуло, обрадовао си се, имао си бар неки податак. Да би орасположио несрећника, рекао си сигурно и великодушно: Наше из војске? Виђам, наравно да виђам! Како их не би виђао! И човек ти је поверовао, загрлио те, потапшао по рамену – било му је драго што се ниси одродио, и упитао те: А кога најчешће виђаш? Па... и ту си, као сад, стао и покушао да се сетиш бар једног имена. И сетио си се десетара Марка Костића. И рекао си са великим олакшањем: Виђам десетара Марка Костића. А човек те је само погледао, оборио очи и прошапутао: Ја сам десетар Марко Костић.

(И њоново се насмејао. Насмејао сам се и ја, мада ми до смеха није било.)

ЈА: Згодна прича, али, на жалост, није моја.

ЧОВЕК: Јесте, ваша је. Зато ме, молим вас, немојте питати да ли смо пријатељи из војске... Нисмо.

ЈА: Извините, како се ви зовете?

ЧОВЕК: Ја сам Лука Лабан... Лука Лабан... Моје име вам, наравно, ништа не говори?

(Никад чуо. Човек ме је њосмајирао хладно и мирно. Почео сам да њубим живице, шњо мени не њада њешко.)

ЈА: Друзе Лука, да ви нисте случајно мало погрешили? У овој згради има још неколико људи са именом Теодор...

ЛУКА: Знам. Али само је један Теодор Теја Крај...
Нећу вас дуго задржавати. Знам да идете на ручак
са Мартом...

ЈА: Како знате?

ЛУКА: Данас вам је 45. рођендан?

ЈА: Јесте.

*(Гледао сам ја зџрануџ. А он је џришао сџолу, сџу-
сџио кожну џашну и, једну за друџом, извадио че-
џири укоричене кџиџе са уџадљивим насловима
које обично исџисују улични кџиџовесци. Корице
су биле у четџири боје: црне, џлаве, зелене и беле.
Наслаџао их је једну на друџу, а онда на све џих џо-
ложио шаку, као човек који џоказује вредну робу
или џврди џазар... Лакнуло ми је. Сваџиџа сам био
џомислио. Реч је, иџак, о најобичнијем скриџоману,
који је свој долазак само мисџификовао. Оџусџио
сам се, осмехнуо се и враџио до сџолице. Ослонио
сам се и уџиџао руџински, као лекар коме је случај
савршено јасан.)*

ЈА: Друже Лука, те кџиге су рукописи, спремни за
штампање?

ЛУКА: Да.

ЈА: Рукописе сте укоричили код неког кџиџовесца?

ЛУКА: Не, то је мој син Милош укоричио, а ја сам
техничким шаблоном исписао наслове. Нисам смео
да дам неком кџиџовесцу.

ЈА: Дешава се да изгубе или униште рукописе?

ЛУКА: Да, али не само због тога...

ЈА: Хоће, чуо сам, и да пријаве полицији ако је нешто онако... незгодно, проблематично.

ЛУКА: Хоће, хоће.

(Бивао сам све сигурнији и ојушћенији. Класичан случај скридомана љараноика.)

ЈА: Уместо да полиција ради за народ, народ ради за полицију... Смем ли да погледам?

ЛУКА: Наравно... Зато сам и донео.

*(Узео сам рукопис повезан у љаве корице и љрочи-
шао наслов.)*

ЈА: Беседе о... О чему су беседе?

ЛУКА: О свему.

ЈА: Аха... Све четири књиге су *Беседе о...*?

ЛУКА: Не. Зелена књига је збирка прича: *Приче из из-
људљеној завичаја*. Трећа је збирка градских прича,
па јој је такав и наслов: *Мале љрадске љриче*. Нешто,
као оне Чеховљеве приче-анегдоте...

*(Пољедао сам ља. Образлађао је књије смирено и ра-
зложно, шћио није особина оваквих „љисаца“. Узео
је чејврћу књију и умесћио објашњења љрочишао
наслов.)*

ЛУКА: *Сусрећи и разљовори*.

ЈА: Лепо, друже Лука...

ЛУКА: А у ташни је и једна драма. Позоришна.

ЈА: Позоришна драма?

ЛУКА: Да. Једна камерна драма. Радни наслов јој је:
Тужна комедија.

ЈА: *Тужна комедија*?

ЛУКА: Да. Можда наслов није најбољи, али је сигурно најистинитији. А колико сам разумео Аристотела, писац у своме занату не сме правити грешке у односу на истину.

ЈА: Читали сте Аристотела?

(Он и Аристотел? Гледао сам га као њривиђење. Он је, овакав, читао Аристотела. Поновио сам читање, јер је прећутао одговор.)

ЈА: Читали сте Аристотела?

ЛУКА: Мало читао, а више слушао.

ЈА: Више сте слушали?

ЛУКА: Да... што јесте – јесте.

ЈА: Више сте слушали Аристотела?

(Лука ме је погледао и тихо рекао.)

ЛУКА: Молим вас, немојте да ме вређате.

ЈА: Извињавам се, али...

ЛУКА: Више сам слушао о Аристотелу. У *Беседама* постоји и беседа о Аристотелу.

ЈА: Немојте се љутити, друже Лука, али морам нешто да вас питам. Ви нисте писац по професији?

ЛУКА: Не.

ЈА: Не живите од писања?

ЛУКА: Не.

ЈА: Све сте ово успели да урадите уз неки ваш редован посао?

ЛУКА: Да.

ЈА: Две књиге прича, књигу *Беседа*, књигу *Сусрећа и разговора*, позоришну драму...

ЛУКА: И код куће имам још неколико стотина страница које би требало редиговати и сложити у књиге.

ЈА: Свака вам част, друже Лука. Ја сам до пре два месеца био само књижевник, и знате ли шта сам до сада написао? Две књиге. Само две књиге. А ви, уз ваш свакодневни посао, доносите сабрана дела.

ЛУКА: Радио сам пуно. Трудио сам се да будем професионалац.

ЈА: Види се, друже Лука. Види се... И у коферу су рукописи?

ЛУКА: Не. У коферу су разне ствари.

ЈА: Разне ствари? Какве ствари?

ЛУКА: Кишобрани, рукавице, упаљачи, наочале, капе...

ЈА: Капе?

ЛУКА: Да.

ЈА: Има доста капа?

ЛУКА: Да, тако... десетак... Мислим, једанаест.

ЈА: Волите капе?

ЛУКА: Не. Никад нисам носио капе... Те капе сам прикупио.

ЈА: Скупљали сте капе?

ЛУКА: Да. И капе, и многе друге ствари.

(Где је тиа Марџа да ме њозове на састџанак? Почео сам да се љуџим на себе. Човек није ниџиџа крив, човек је џакав какав јестџе, али тиа моја сџирасџи да чеџркам њо људима изван њросџора и време-на њраничила се са долеџиџу. Поџледао сам на сџи, њљеснуо рукама као неко ко њриводи њосао крају и изџоворио реченицу с којом сам обично завршавао

све разговоре. Да сам у живоју обраћао њажњу на њамејне људе, колико на њолусвети и лудаке, и сам дих нешто њамејније урадио!)

ЈА: Друже Лука, драго ми је да смо се упознали. Ја ћу све ово лепо прочитати, а ви свратите за десетак дана. Негде, крајем месеца...

ЛУКА: Извините, нећу моћи.

ЈА: Зашто нећете моћи? Нисте из Београда?

ЛУКА: Јесам, али идем на операцију.

ЈА: Идете на операцију?

ЛУКА: Да.

ЈА: Нешто озбиљно?

ЛУКА: Није – ако преживим.

ЈА: Па... шта да радим са овим вашим књигама?

ЛУКА: Са мојим књигама? Нису то моје књиге.

ЈА: Нису ваше?

ЛУКА: Не.

ЈА: А чије су?

ЛУКА: Ваше.

ЈА: Чије?

ЛУКА: Ваше. Твоје.

ЈА: Моје?

ЛУКА: Да.

ЈА: Моје?

ЛУКА: Да, то су твоје књиге.

ЈА: Како моје, друже Лука? Шта то причате?

(Од муке сам се насмејао.)

ЛУКА: Немојте се смејати, молим вас...

ЈА: Како да се не смејем? Таман сам помислио да сте озбиљан човек, а ви мени предајете моје књиге. Чије су ово књиге?

ЛУКА: Ваше... Ја сам Лука Лабан, полицајац у пензији.

ЈА: Полицајац?

ЛУКА: Да... Ви сте многе године били мој службени случај. Био сам задужен за ваш живот и рад. Ово су ваше *Беседе*, ваше приче и ваши *Сусрећи и разјовори*. Све је ово ваше.

ЈА: Моје?

ЛУКА: Да.

ЈА: Све је ово моје? А како је све то моје?

ЛУКА: Лепо. Ја сам само снимао и са трака преписивао.

(Сћајао сам њридржавајући се за наслон столице. Гледао сам час човека у манићилу, час „моје“ књије на столицу. А он ме је њосмаћрао мирно, скоро њријашељски.)

ЛУКА: Осамнаест година се ми познајемо. Односно, осамнаест година ја познајем вас. Шеснаест година службено, и још две године приватно, због сина.

ЈА: Због сина?

ЛУКА: Да, због мог Милоша. Кад су ме најурили у пензију, пре две године, он ме је замолио да и даље бринем о вама.

ЈА: Да и даље бринете о мени?

ЛУКА: Да.

ЈА: Да ме и даље пратите?

ЛУКА: Да... И да прикупљам све што радите.

ЈА: И ваш син је полицајац?

ЛУКА: Мој Милош је професор књижевности. Тачније, био је професор књижевности, док га нису избацили с посла... Због вас.

ЈА: Због мене?

ЛУКА: Да, због вас.

(У канцеларију је ушла Марша. Сумњичаво је погледала непознатог човека. Обринула ми се по договору.)

МАРТА: Извињавам се, зову вас на хитан састанак Издавачког савета.

ЈА: Реците им, молим вас, да ћу мало закаснити...

МАРТА: Није вам добро?

ЈА: Будите љубазни, наручите нам две кафе.

МАРТА: Вама није добро? Шта вам је?

ЈА: Добро ми је...

МАРТА: Није. Страшно сте бледи...

(Из суседне канцеларије, као њалас, налећео је удар хорског певања.)

ЈА: Молим вас, Марта, отиђите до тог идиота и реците му да се мало стиша, јер ако му ја тамо одем...

МАРТА: Он је невероватан простак. Рекла сам му, а он ми каже да су се окупили да прославе ваш рођендан. Донели су храну и пиће из хотела.

ЈА: Славе мој рођендан?

МАРТА: Тамо је цело друштво које сте распоредили на рад у штампарију. Посвађала сам се... Извређали су ме...

(Немоћно је слејла раменима и изашла... Лука је сјајао крај њрозора њосмајрајући хошел ѡреко ѡуша улице.)

ЛУКА: Та жена вас поштује... и воли. Ви знате шта је било са њеним мужем?

ЈА: Знам.

ЛУКА: Умро је од леукемије?

ЈА: Да.

ЛУКА: Није.

ЈА: Није?

ЛУКА: Није.

ЈА: Па, она ми је рекла... А од чега је умро?

ЛУКА: Од себе.

ЈА: Од себе?

ЛУКА: Да. Обесио се у болници... Разболео се од себе, и сам себе излечио.

ЈА: Нисам знао.

ЛУКА: Од тог времена ћерка јој је озбиљно болесна... Несрећна жена.

Окренуо се и некако ме чудно, ѡјомињуће ѡјлегао.

ЈА: Нисам знао.

ЛУКА: Зато сам вам и рекао... Могу ли да седнем? Боли ме кичма.

ЈА: Изволите, изволите...

(Понудио сам му месћо на кожном ѡпроседу, али он одби ѡравдајући се уз осмех.)

ЛУКА: Не смем на мекано. Док сам смео нисам имао где, а сад кад имам – не смем. Могу ли на вашу столицу?

ЈА: Да, наравно.

(И он обиђе сѐо, задуже манишил и седе на моју сѐолицу, а ја се враѝих исѝред сѐола. У ѝрену се нађох на месѝу које сам заслуживао.)

ЈА: Друзе Лука, зашто је ваш син избачен с посла, због мене?

ЛУКА: Није због вас.

ЈА: Малопре сте рекли...

ЛУКА: Због ваших књига. Тачније, због две ваше књиге које је унео у школски програм.

ЈА: А које су то моје „проблематичне“ књиге?

ЛУКА: Ове...

(И он узе рукоѝисе укоричене у ѝлаве и беле корице.)

ЛУКА: *Беседа о... и Сусреѝи и разѝовори.*

ЈА: Због њих је избачен с посла?

ЛУКА: Да.

ЈА: *Беседа о...* О чему су те *Беседе*, друже Лука? О чему су моје књиге, молим вас?

ЛУКА: Па, ево овако... Погледајте...

(Обишао сам сѐо и наднео се над укориченим рукоѝисом. Он је ѝажљиво окреѝао листѝове и објашњавао ми као шѝо ѝрофесор објашњава ѝродлемаѝичном ученику.)

ЛУКА: Све наслове је дао мој Милош. Ја се у књижевност не разумем, много тога ми није јасно, али има прича које ми се свиђају, има реченица које памтим, има понека истина која ми је блиска. Дакле, *Беседе*

о... су збирка ваших говора на разним местима у разним приликама и о разноразним стварима. Углавном, све те беседе су о комунистима и комунизму... Извињавам се што ја мало поједностављено говорим, мој Милош то уме као што ви причате и пишете, он је професор, а ја сам полицајац.

ЈА: Само ви причајте како вам је најзгодније.

ЛУКА: Може ли, како ми је најистинитије? Први ваш говор је био и први мој сусрет са вама. Пре осамнаест година, на Философском факултету, у дворишту испод липе, одржали сте говор о слободи. Ја сам био међу студентима. По задатку. Тада смо почели да вас пратимо као младог и изузетно опасног човека. Говор сам кришом снимео, у канцеларији прекуцао, два примерка доставио, а један понео кући. Хтео сам на миру да га прочитам, да вас мало боље упознам, јер ми је речено да ћете дуже време бити мој случај. Код куће сам пажљиво прочитао и констатовао да би вас требало убити. Једноставно, први пут кад се напијете, прегазити колима као пса. Као последње улично псето.

ЈА: Прегазити као псето?

ЛУКА: То сам сутрадан и предложио шефу, али је он рекао: Немој, Лука, да прљамо улице.

(Посмајтрао сам ја као чудовишће, а он је и даље мирно седео.)

ЈА: Хтели сте да ме прегазите? Да ме убијете?

ЛУКА: Да.

ЈА: Шалите се, друже Лука?

ЛУКА: Не. Да ми је рекао: „Гази!“ – оде ти. Не би био први ни последњи... Толико је било несрећних случајева.

ЈА: А зашто, човече?

ЛУКА: Како „зашто“? Па ја сам тих година био комуниста до последње капи крви, а ти си говор о Слободи почео речима: „Природи је било потребно милион година да од мајмуна створи човека, а комунизму само пола века да човека врати међу животиње...“

ЈА: То сам рекао?

ЛУКА: То си викао. Ево, изволи, све је ту од речи до речи... Тај говор сам сачувао код куће, у мојој фасцикли, не знајући да истог дана уз полицијски отварам и литерарни досије.

ЈА: Литерарни досије?

ЛУКА: То је дефиниција мога Милоша. Он је ваше говоре прекрстио у *Беседе*, јер је сматрао да наслови морају бити литерарни, а не полицијски.

ЈА: А били су полицијски?

ЛУКА: Мој наслов је био, за целу књигу: *Истиуиња на јавним месџима*.

(Телефон је поново зазвонио. Нисам дизао слушалицу. Лука је извадио повећу мараму и обрисао ознојено лице. Гледао сам ја, надајући се, да је све ово нека ружна шала.)

ЈА: Скините мантил.

ЛУКА: Не, хвала.

ЈА: Вруће вам је.

ЛУКА: Без обзира. Нигде и никада ништа не скидам....

Навика из службе.

ЈА: Зашто?

ЛУКА: Па, ако морам брзо да кренем за човеком, док ја узмем и обучем мантил, човек оде...

(И ојет сам дио љрисиљен да љодигнем слушалицу, јер ди љелефон звонио до љоноћи. Али, ово љ љућа, више нисам имао живаца.)

ЈА: Хало?! Слушај ти идиоте један! Немој више да ми се јављаш! Никад више! Ко ме ти претиш?! Баш ди волео да видим! Ма, носи се! Простачино једна!

(И љреснуо сам слушалицу. Лука је пажљиво љрели-сћавао књигу Беседа, као да је моја љалама нешћо сасвим нормално и обично. Насћавио је излаћање!)

ЛУКА: Књига се састоји од четрнаест поглавља, односно четрнаест беседа. Све укупно 165 страница. Беседе су поређане по годинама кад су изговорене...

(Морао сам да ља љрекинем.)

ЈА: Друзе Лука, молим вас, ако је ово нека шала, ако је ово неко смислио да би ме правио лудим, ја вам се кунем...

ЛУКА: У очев гроб?

(Сћварно сам хћео да се закунем у очев љроб, да ћу ља издацићи кроз љрозор.)

ЛУКА: Зар вам не личим на полицајца?

ЈА: Личите, али не говорите као човек који је цео век провео у полицији.

ЛУКА: Ја сам у животу, захваљујући теби, много научио, а ти си, заваљујући себи, скоро све изгубио. Доносим ти само део онога што се од тебе могло спасти.

(Почео сам да се њрезнојавам. Осетио сам како ми се кошуља леји на леђима. Извадио сам марамицу и обрисао чело. И Лука је обрисао лице.)

ЈА: Извините, скинућу сако.

ЛУКА: И ја ћу морати да скинем мантил.

(И док сам ја скидао сако, а Лука мантил, ушла је Марта носећи џацну с кафама. Застала је на сред канцеларије њосматрајући нас како се свлачимо. Вероватно смо јој изгледали као људи који се сиремају за обрачун. Уилашено ми је њришла и њихо уишала.)

МАРТА: Шта хоће овај?

ЈА: Ништа, Марта. Све је у реду...

МАРТА: Зашто се скидате?

ЈА: После ћу вам рећи.

МАРТА: Страшно сте бледи.

ЈА: Добро ми је...

МАРТА: Ако је потребно, позваћу полицију.

ЈА: Не, не, не...

(Сјусила је џацну на сто.)

МАРТА: Извините, ако кафа није најбоља. Ја сам је скувала. Куварицу су малопре ухапсили.

ЈА: Куварицу Анђелку?

МАРТА: Да.

ЈА: Зашто су је ухапсили?